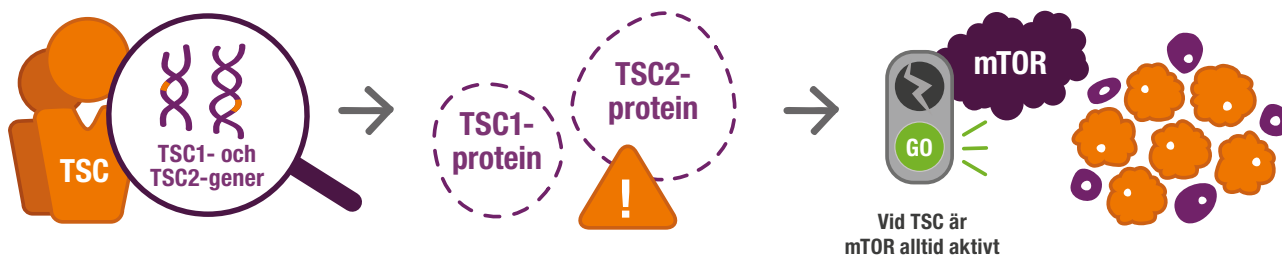

Tuberös Skleros Komplex (TSC)

Tuberös skleros komplex (TSC) är en genetisk sjukdom som kan påverka de flesta av kroppens organ. Sjukdomsbilden, svårighetsgraden och förloppet kan variera mycket, och i vissa fall kan TSC vara livshotande.

Onormal cellfunktion vid TSC

TSC orsakas av defekter, eller mutationer, i någon av generna TSC1 eller TSC2. Dessa gener bildar proteiner som bidrar till att reglera mTOR (mammalian Target Of Rapamycin), ett protein som påverkar cellers tillväxt. Ett förändrat TSC1 eller TSC2 protein medför att mTOR proteinet blir påverkat med okontrollerad celltillväxt som följd. Detta kan i sin tur bidra till att tumörer bildas på olika ställen i kroppen. Dessa är dock inte cancertumörer. **Hos patienter med TSC är detta en genetisk process som kan pågå under hela livet.**

Symtom och risker med TSC

Den som har TSC kan få tumörer under hela livet och i hela kroppen, även i kroppens allra viktigaste organ. TSC kan också bli värre med tiden. Den som har TSC kan få ett eller flera av följande symtom eller sjukdomar, som kan uppkomma när som helst i livet:

Upp till **20%** av TSC-patienterna får en ovanlig och långsamt växande hjärntumör (som kallas för *subependymalt jättecellastrocytom*, eller *SEGA*). Den kan i vissa fall vara livshotande. Hjärntumören kan också leda till:

- förhöjt tryck i huvudet
- hydrocefalus.

Annan **HJÄRNPÅVERKAN** som kan uppkomma hos TSC-patienter är förändringar i hjärnbarken och små knottor i hjärnans hålrum (som kallas för *subependymala noduli*, eller SEN).

Upp till **80%** av TSC-patienterna får **NJURTUMÖRER**, (så kallade *renala angio-myolipom*) som kan orsaka olika njursjukdomar. Njurtumörer:

- kan leda till blödningar och njursvikt
- förekommer oftare och i större antal ju äldre patienten är.

Njursjukdomar är en av de främsta dödsorsakerna hos patienter med TSC.

90% av TSC-patienterna får **HUDEFÖRÄNDRINGAR**, så som:

- angiofibrom i ansiktet
- asklövsfläckar
- chagrinfläckar (vanligen på ryggen)
- vita fläckar
- konfettifläckar.

70% av vuxna TSC-patienter får **GINGIVALA FIBROM**: bindvävsknutor i tandköttet. Det är också vanligt med gropar i emaljen på tänderna hos TSC-patienter.

Omkring **50%** av TSC-patienterna har **HJÄRTTUMÖRER** (*rhabdomyom*) från födelsen.

30-40% av vuxna kvinnor med TSC har *Lymfangioleiomyomatos (LAM)*, en sällsynt **LUNGSJUKDOM**, som kan leda till andningsproblem, lungkollaps och/eller andningssvikt.

20% av TSC-patienterna får **TUMÖRER I FINGER- OCH TÅNAGLAR**.

TSC-patienter får ofta också epilepsi, autism, ADHD, kognitiva funktionsnedsättningar och sömnstörningar.

Regelbundna kontroller är viktigt vid TSC

TSC kan vara en livshotande sjukdom. Därför är det nödvändigt med korrekt vård och uppföljning för att få en klar bild över sjukdomens utveckling från barndom till vuxen ålder. Detta kräver också samarbete och dialog mellan de olika specialister som du har kontakt med.

I samband med att du får din diagnos får du genomgå många olika medicinska undersökningar. Det är också viktigt att vara medveten om de rutinundersökningar som du därefter kan behöva göra. I den här tabellen kan du läsa om de föreslagna kontrollerna för patienter med TSC (Recommendation of the 2012 International TSC Consensus Conference).

	Vid nydiagnosticerad eller misstänkt TSC	Vid kontinuerlig kontroll av TSC
CENTRALA NERVSYSTEMET/HJÄRNAN		
Undersökning av hjärnan med magnetkamera, med och utan gadolinium	Ja	Med 1-3 års mellanrum upp till 25 års ålder; regelbundet hos vuxna med SEGA i barndomen
Elektroencefalogram (EEG)	Ja. Om onormalt - följ upp med 24-timmars EEG-video	Rutin-EEG med frekvens efter kliniskt behov. EEG-video då tveksamhet råder om krampanfall förekommer, eller då oförklarade beteendemässiga eller neurologiska förändringar inträffar
TAND-checklista	Ja	Minst 1 gång per år vid varje läkarbesök
Noggrann bedömning avseende TAND	Om så är motiverat grundat på analys av TAND-checklistan	Vid viktiga utvecklingstidpunkter: år 0-3, 3-6, 6-9, 12-16, 18-25, och därefter vid behov
Rådgivning till spädbarnsföräldrar	Information till föräldrar så att dessa känner igen infantila spasmer	
ÖGON, TÄNDER, HUD		
Ögonundersökning med dilaterad funduskopi	Ja	Årligen om lesioner eller symtom finns vid baslinjen
Grundlig tandundersökning	Ja	Var 6:e månad
Panoramaröntgen över tänderna	Om ålder 7 år eller däröver	Vid 7 års ålder om ej utfört tidigare
Grundlig hudundersökning	Ja	Årligen
HJÄRTA		
Fetal ekokardiografi	Endast då rhabdomyom observeras vid prenatalt ultraljud	
Ekokardiogram	Ja för barn, särskilt yngre än 3 år	Med 1-3 års mellanrum om rhabdomyom observeras hos asymtomatiska barn, oftare hos barn med symtom
Elektrokardiogram (EKG)	Ja	Med 3-5 års mellanrum, oftare vid symtom
NJURAR		
Blodtryck	Ja	Årligen
Undersökning av buken med magnetkamera	Ja	Med 1-3 års mellanrum
Glomerulär filtrationshastighet (GFR)	Ja	Årligen
LUNGOR		
Klinisk screening avseende LAM-symtom	Ja	Vid varje läkarbesök
Lungfunktionstest och 6-minuters gångtest*	För alla kvinnor från 18 års ålder. Hos män endast vid symtom	Årligen om lungcystor upptäcks vid HRCT
Högupplösande datortomografi (HRCT) av bröstorganen	Ja	Med 2-3 års mellanrum om lungcystor upptäcks vid HRCT, i annat fall med 5-10 års mellanrum
Rådgivning om riskerna med rökning och östrogenanvändning	För tonårsflickor och vuxna kvinnor	Vid varje läkarbesök för personer med risk för LAM
GENETIK		
Genetisk rådgivning	Inhämta familjeanamnes tre generationer bakåt	Erbjud personer i fertil ålder genetisk testning och rådgivning om detta inte gjorts tidigare

Dessa riktlinjer för kontinuerliga kontroller är endast avsedda som information. De ersätter inte samtal med din läkare. Du kan läsa mer på TSCi:s webbplats <http://tscinternational.org>.

TSC kan förvärras med tiden, så var uppmärksam – tala med din läkare om att boka in regelbundna besök och fråga vilka specialister som du bör besöka. Genom att regelbundet kontrollera din TSC och dina symtom kan du få en bättre bild av och kontroll över din hälsa.

Här finner du mer information om TSC

<http://tsc-sverige.se>
<http://www.tscinternational.org>
<http://www.tsalliance.org>
<http://www.tuberous-sclerosis.com>
<http://learning.bmj.com>